

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: En demokratisk fremskridtspolitik : arbejdsprogram for Det Radikale Venstre

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1947

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Kommentar: Vedtaget på landsmødet i Aarhus den 15. juni 1947

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

KOL.DIDL.KBH.

-5 MAR. 1955

SEMAATBYK

En demokratisk fremskridtspolitik

Arbejdsprogram
for
Det radikale Venstre

Vedtaget på landsmødet i Aarhus
den 15. juni 1947

DE FORENEDE NATIONER

Danmark må af al evne i samarbejde med de andre nordiske lande, deltage i De forenede nationers bestræbelser for at betrygge verdensfreden og for at skabe *et internationalt retssamfund* omfattende alle stater.

NORDEN

Danmark bør søge fremmet den nøjest mulige folkelige og økonomiske forbindelse mellem de nordiske folk, og herunder tilskynde til at Nordens lande i stigende grad bliver en *økonomisk enhed*, hvis fælles marked giver landenes produktion og handelspolitik øget styrke i forhold til de store statsdannelser.

NATIONALE SPØRGSMÅL

Ved varetagelsen af de *danske nationale interesser i Sydslesvig* er det opgaven for Danmark at nå et lykkeligt resultat af Danmarks henvendelse til de allierede magter, så der sikres danske sydslesvigere, der er trofaste mod Danmark under alle omskiftelser, politisk ligeret og folkelig og kulturel frihed, således som det er udtrykt i den danske note til England af 19. oktober 1946.

De store problemer, der rejser sig på begge sider af grænsen, må løses ud fra den samme opfattelse af mindretallenes ret, som i 1920 samlede hele det danske folk.

Dansk statsstyre bør i en samdrægtighedens ånd og under fuld anerkendelse af *det færøske folks* nationalitet tilstræbe, at Færøernes århundredgamle tilknytning til Danmark bevares.

På *Grønland* bør det kulturelle arbejde fremmes mest muligt, så det grønlandske folk kan udvikle sig til stadig mere omfattende deltagelse i landets stedlige styre, og det grønlandske erhvervsliv må moderniseres for bedre at kunne udnytte landets erhvervsmuligheder til forbedring af folkets livsvilkår.

MILITÆRVÆSEN

Det radikale Venstre kræver, at Danmark på ethvert område støtter de kræfter i verden, som vil fred, frihed og tryghed for alle folk. Dansk militærpolitik må frigøre sig for de gamle militære forestillinger om et dansk forsvars opbygning som en mindre udgave af stormagternes militærmaskiner. De moderne krigsmidler har udslettet enhver mulighed for løsning af isolerede krigsmæssige opgaver. Dansk militær har kun mening som led i en international ordning, og Danmark bør indstille sig på, at konsekvensen heraf vil være en omlæg-

ning af det danske forsvar fra de store og kostbare landmilitære styrker til en ordning bestående af den fornødne grænsebevogtning, en efter de særlige danske farvande afpasset bevogtningstjeneste samt en luftstyrke afpasset efter de opgaver, der måtte tilfalde Danmark indenfor den internationale ordning. Det mandskab, som en sådan ordning kræver, bør aflønnes forsvarligt.

Under den bestående midlertidige tilstand må den nuværende tjenestetid nedsættes yderligere, og tjenestetiden for de værnepligtige, der af samvittighedsgrunde ikke ønsker at udføre militærtjeneste, må nedsættes i forhold dertil.

Våbenøvelser kan kun finde sted indenfor militær og politi, hvorfor *private* militære korps og hjemmeværnsforeninger afvikles, så en farlig deling af befolkningen i militært uddannede grupper hindres. Alle våben må være undergivet statens kontrol.

GRUNDLOVEN

En forfatningsændring gennemføres. Den nye grundlov bør afskaffe landstinget, øge vælgerens frihed i valget af repræsentanter og skabe en rigsdag, der vælges ved direkte valg på samme valgdag af alle fuldmyndige borgere. I forbindelse med grundlovsændringen ændres tronfølgen, så også kvinder bliver arveberettigede.

DEN ØKONOMISKE GENOPBYGNING

Målet for Danmarks genopbygning efter krigen er at lægge et fast grundlag for landets produktionsliv, så folket kan arbejde sig frem til en stadig højere levestandard. Betingelsen for, at dette arbejde skal lykkes er, at alle befolkningslag forenes i den størst mulige arbejdsydelse, så fremstillingen af livsgoderne øges og landets kapitalkraft udbygges.

Forudsætningen herfor er atter, at der føres en bredt anlagt folkelig politik, der hos alle folkegrupper fremkalder forståelse af, at arbejdets frugter også kommer hele folket til gode, så den nationale samhørighed fra besættelsestiden atter kaldes til live.

Det radikale Venstre tror, at en sådan koncentration af det danske folks skabende evne på den ene side kræver en frigørelse af de produktive kræfter, og på den anden side nødvendiggør et nøje samarbejde mellem det offentlige og det private erhvervsliv.

Dybtgående reformer må lette *adgangen til selvstændig bedrift* indenfor alle erhverv.

Landbrugets befolkningsmæssige og erhvervsmæssige stilling underbygges ved, at der gradvis fra de største ejendomme overføres jord til nye husmandsbrug på jordrentevilkår og til rationel udvidelse af de mindste landbrugs jordtilliggende. Denne udvikling sikres gennem statens forkøbsret til de store ejendomme og til ejendomme, hvis beliggenhed udpeger dem til at afgive jord til de for små husmandsbrug, samt endelig ved afgivelse af jord fra de store godser ved familiesalg.

Håndværkets og industriens konkurrenceevne må fremmes gennem modernisering af erhvervets materiel og driftsmetoder. Statens politik må bl. a. begunstige den mindre bedrifts udnyttelse af de tekniske fremskridt og bidrage til fremme af den billigst mulige finansiering. Adgangen til selvstændig virksomhed

lettes for håndværkets og industriens ungdom ved billige etablerings- og driftslån, ligesom det må sikres, at ungdommens initiativ og virkelyst ikke spærres ude af restriktioner og monopoldannelser. *Truster og monopoler* må være under statens kontrol, så forbrugerne, de mindre bedrifter og øvrige frie erhverv ikke udnyttes gennem de store kapitalsammenslutningers magtudfoldelse.

En politik, der værner den mindre næringsdrivendes naturlige muligheder for at hævde sig i konkurrencen, indeholder en social værdi af høj rang. Når der foruden en talstærk landbostand opretholdes en betydelig selvstændig mellemstand indenfor håndværk og handel, da vil de sociale modsætninger mindskes. Overgangen fra lønarbejder til egen selvstændig bedrift lettes, og samfundets hele udvikling vil blive mindre ensidig, så den sunde ligevægt mellem de forskellige erhvervsgrupper og samfundsklasser bevares.

Den private *detailhandel* og kooperationen må konkurrere på lige fod. Næringsloven bør revideres, og herunder bør spørgsmålet om afgrænsning mellem stormagasinerne, kædebutikkerne og den almindelige detailhandel tages op til ny overvejelse. Også loven af 1937 om beskyttelse af detailhandelens virksomheder i lejet ejendom bør revideres, så detailhandelen derigennem opnår større tryghed.

Fiskeriets erhvervsmuligheder søges fremmet ved en samvirken mellem erhvervet og det offentlige med det formål at modernisere den danske fiskerflåde og dens fangstredskaber.

Afsætningen af fisk bør på enhver måde fremmes gennem de handelspolitiske forhandlinger, gennem en rationel organisering af fiskehandelen og gennem udnyttelsen af hermetikindustriens store udviklingsmuligheder.

Frugtavlens ejendomsbeskatning ændres, så de ved trævæksten opståede arbejdsskabte værdier fritages for beskatning.

Forsikringsvæsenet. Mulighederne for en rationalisering af forsikringsvæsenet med henblik på en nedbringelse af præmierne tages op til særlig undersøgelse.

For *livsforsikringens* vedkommende må staten tilvejebringe en ordening, der sikrer, at de forskellige forsikringsselskabers præmie- og bonusudbetalinger fremtræder overfor offentligheden på så overskueligt og ensartet sammenligningsgrundlag, at den, der vil forsikre sig, let kan skønne over, hvilke forsikringer, der byder de gunstigste vilkår.

STATENS ADMINISTRATION OG ERHVERVSLIVET

For det samlede erhvervsliv er det af afgørende betydning, at det nødvendige samarbejde med den offentlige administration foregår så gnidningsfrit som muligt, så erhvervene og de enkelte virksomheder i deres dispositioner kan handle hurtigt i udnyttelsen af erhvervsmulighederne udadtil og indadtil.

Det er statsmagtens ret at afstikke visse rammer for den økonomiske virksomhed, når almene hensyn gør det nødvendigt; men det er samtidig statens pligt indenfor disse rammer at værne om den erhvervsmæssige frihed, der fremmer sund produktion og omsætning.

Krigtidens restriktioner må afvikles, så snart forholdet til udlandet og den fornødne varerigehed indadtil gør det muligt; men allerede den bestående tilstand gør det bydende nødvendigt at skære igennem det system af restriktioner, som gradvis er bygget op i besættelsesårene. En forenkling med langt

større hurtighed i sagernes behandling er uomgængelig nødvendig, hvis ikke genopbygningen skal hæmmes af de offentlige myndigheder selv.

Men kravene må række videre. En revision af den offentlige administration må tages op fra grunden. Den overhåndtagende centralisering af det danske statsstyre må på afgørende punkter afløses af en decentralisering, hvor afgørelser henlægges til lokale myndigheder, når hensynet til den fornødne ensartethed i afgørelserne ikke afgørende taler derimod.

Bevarelsen og styrken af det danske folkestyre vil i det lange løb være afhængig af, at der vedligeholdes en nær og levende forbindelse mellem folket og det offentlige styre, så følelsen af, at folkestyre er selvstyre, ikke mistes.

Det radikale Venstres modstand mod en almindelig socialisering af erhvervslivet er ikke blot dikteret af den overbevisning, at socialisering betyder nedgang i produktionen og derfor færre goder for den almindelige befolkning, men den bygger tillige på den sikre forvisning, at den nordiske form for folkestyre ikke kan forenes med den personlige afhængighed af statsmagten, som socialiseringen vil medføre for erhvervslivets udøvere. De frihedsgoder, grundloven har tilsikret borgerne, vil være ord uden reelt indhold, desom en stadig stigende del af befolkningen gøres økonomisk afhængig af magthavernes velvilje.

SKATTEPOLITIKEN

I statsstyrelsen må gennemføres en sund sparsommelighed.

Skatterne må pålægges under hensynet til at fremme *arbejde og produktion* og at fremme *opsparingen*.

Skattelovgivningens grundlæggende tendens må være lettelse af skatter på arbejde og forbrug og inddragning af de samfundsskabte værdier til samfundets gavn. Forbrugsafgifterne bør alene pålægges hvor hensynet til begrænsningen af et luksus- og nydelsesforbrug gør det berettiget. Afgifterne på nødvendighedsartikler ophæves. Den indirekte beskatning i form af overpriser på gas, lys og kraft afskaffes, da den er en byrde for erhvervslivet og rammer de mindre bemidlede hjem hårdest.

En rationel *grundskyldslovgivning* må inddrage alle grundværdistigninger, der skyldes samfundets vækst og udvikling, så de byrder grundspekulationens gevinster lægger på det arbejdende samfund fjernes. Al skat på nybyggeri må for bestandig bortfalde, og omlægningen af andre skatter til en ensartet grundskyld gennemføres under former, der fremmer det produktive erhvervsliv.

Indkomstbeskatningens *skattefrie fradrag* forøges i overensstemmelse med den stedfundne nedgang i pengenes værdi, og særlig lettes skattebyrden for familier med børn og med unge under uddannelse.

Der gennemføres særlige fradragsregler for *aldersrentemodtagere*, så aldersrentemodtagere, der ikke har væsentlig anden indtægt end aldersrenten, bliver skattefri.

Adgangen til i indtægten at fradrage forsikringspræmier udvides, og samtidig gives der andre former for opsparing tilsvarende lettelser gennem nedsættelse af skatten for de små formuer og formueindtægter.

Skattelovgivningens teknik forenkles, bl. a. ved at den fælleskommunale udlignings skatter indarbejdes i statsskattereglerne, og samtidig bør skatteopkrævningen ske i nær tilknytning til tidspunktet for indkomstens erhvervelse.

BOLIGBYGGERIET

Boligbyggeriet til afhjælpning af bolignøden fremmes med mest mulig kraft efter de retningslinier, der er nedlagt i boligstøtteleven af 1946.

Foreningsbyggeriet og det private byggeri må trives ved siden af hinanden. Ligesom befolkningens initiativ gennem boligforeninger og -selskaber må udnyttes, således må formerne for statens støttelovgivning kalde på det sunde håndværkerinitiativ.

Indenfor boligforeningerne bør yderligere fæstnes en foreningsform, der giver foreningens medlemmer en medejendomsret til den opsparing, som er tilvejebragt gennem den betalte leje, så der skabes en sund interesse i god og forsvarlig behandling af boligerne, og beboerne tillige bibringes den interesse i opsparingen, som ellers alene er knyttet til at være ejer af eget hus.

Der søges iøvrigt sikret en tilstand, hvor enhver, der ønsker det, gennem dygtighed og sparsommelighed kan erhverve sit eget hus med have. Til fremme heraf bør der ved det offentliges afhændelse af byggegrunde gennemføres det princip, at den, der vil bygge, kan erhverve grunden uden kapitaludbetaling mod at svare en årlig rente af grundværdien. Der bør fremtidig ofres mere opmærksomhed på *boligens indretning*, herunder i særlig grad køkkenets indretning, så kårerne for husmødrenes arbejde kan lettes og rationaliseres.

SOCIALLOVGIVNINGEN

Fremtidens sociallovgivning må først og fremmest være af *forebyggende* natur. Den må i langt højere grad end tidligere gå ud på at fjerne *årsagerne* til den nød og de ulykker, der skabte den nu eksisterende sociallovgivning. Ved en politik efter dette grundsyn vil vort samfund spares for mange uværdige forhold, og den vil give øget styrke og modstandskraft, fysisk og moralsk, til kommende slægter og til samfundet som helhed. Den vil betale sig, ikke blot økonomisk, men ved at skabe et værdigere og lykkeligere samfund.

Det følger heraf sig selv, at en opbygning af denne art ikke med eet slag kan gennemføres. Den nu gældende sociallovgivning må efterhånden udbygges og omlægges efter disse principper.

En sådan fremtidig sociallovgivning må koncentrere sig om *familien* som vort samfunds grundelement.

Boligbyggeriet må først og fremmest tilsigte at tilvejebringe de endnu manglende lejligheder af passende størrelse for børnerige familier.

Sygekassegrænsen ophæves.

Lovgivningen om sundhedsplejersker gennemføres for hele landet, og tilsynet bør udstrække sig over de første leveår.

Mødrehjælpens virksomhed udbygges, og en fyldestgørende moderskabshjælp gennemføres. Det fornødne antal vuggestuer og børnehaver oprettes efter lovens regler. Skolebespisning indføres overalt, hvor de sociale forhold gør det ønskeligt, og adgangen bør stå åben for alle. En lovgivning om husmoderafløsning efter svensk mønster gennemføres for de nødsituationer, der opstår i hjemmene ved sygdom, fødsel og dødsfald.

På aldersrentelovgivningens område bør der arbejdes hen mod en almindelig *folkepensionering* for alle over 65 år bygget op efter lignende principper som

den for tjenestemændene gældende pensionsordning, hvorefter der gennem skatterne betales en betydelig del af en vis grundpension, mens en anden del tilvejebringes af dem, der sikres pensionsretten.

Opførelsen af aldersrenteboliger fremmes mest muligt i henhold til den gældende lovgivning, og staten yder fremtidig også støtte til opførelse af alderdomshjem i landkommunerne.

Invalidernes forhold tages op til nærmere overvejelse med det formål at udskille *invaliderentelovgivningen* fra det lovkompleks, hvorefter den nu er en del. Det bør herved i særlig grad tilstræbes, at der kan gives invaliderne en på moderne principper byggende opskoling, således at de i videst muligt omfang kan indtræde i produktionslivet og derved opnå den glæde og menneskelige tilfredsstillelse, der ligger i at være selvforsørgende medborgere.

FORHOLDET MELLEM ARBEJDERE — FUNKTIONÆRER OG ARBEJDSGIVERE

Landets genopbygning kræver først og fremmest, at der i virksomhederne skabes en fælles forståelse af, at højere løn og højere levestandard er betinget af, at arbejdet frembringer mest muligt. En forudsætning herfor er, at arbejdere og funktionærer på en helt anden måde end hidtil drages ind i et samarbejde med bedrifternes levelse indenfor produktionslivet. De nu oprettede samarbejdsudvalg i virksomhederne kan blive et virksomt middel i så henseende. Målet må være en form for interessefællesskab, der giver sikkerhed for, at øget arbejdsindsats giver arbejdere og funktionærer en retmæssig andel i udbyttet, og som skaber øget tryghed i arbejdsforholdet. Arbejdere, der har været knyttet til en bedrift i længere tid, bør sikres en rimelig opsigelsesfrist. Under en sådan udvikling vil også en række af årsagerne til de store arbejdskampe efterhånden fjernes.

Opstår der alligevel strejker eller lockouter, der bringer store samfundsinteresser i fare, må staten have myndighed til at standse konflikterne. Det moderne samfund, hvor alle befolkningsgrupper er afhængige af hinanden, kan ikke fortsat opretholde den fornuftstridige tilstand, at dets økonomiske velfærd er afhængig af, hvilken organisation, der formår at holde længst ud i en arbejdskamp. Et særligt problem vil det herunder være, hvorledes der skabes sikkerhed for, at arbejdskampe ikke fremtidig lammer dagspressen og gør den grundlovs-mæssige trykkefrihed illusorisk. Samfundet må i det hele hævde sin autoritet overfor organisationernes magtmisbrug, ligesom spørgsmålet om sikringen af rigsdagens normale virksomhed uafhængig af arbejdskampe straks bør tages op til overvejelse.

Til sikring af personlig frihed og for at bevare renhed og uafhængighed indenfor det offentlige liv bør det lovfæstes, at organisationers medlemmer ikke gennem deres medlemsskab tvinges til at yde bidrag til politiske partier, som de ikke tilhører, og at organisationers tilskud til politiske partier skal foreligge oplyst overfor offentligheden.

Funktionærlovens retsregler bør udbygges, og for alle virksomheder over en vis størrelse bør gennemføres en almindelig pensionsforsikring med rationelle regler for overførelse af pensionsretten ved skiftet af stilling.

ÅNDSLIVET

Det er rigsdagens fornemste opgave at værne åndslivets frihed. Det gælder i kirke og skole, i videnskab og kunst som overalt, hvor åndeligt liv rører sig, at de rigeste arbejdsmuligheder findes, hvor åndsfriheden hersker.

Ud fra erkendelsen af, at videnskabsmandens arbejde er forudsætningen for nye fremskridt, må det fornødne grundlag for en videreførelse af den videnskabelige forskning sikres.

Der må gives unge videnskabsmænd sådanne vilkår at arbejde under, at de i højere grad end nu kan vie deres kræfter i forskningens tjeneste. Bevilningerne til studierejser for videnskabsmænd og til erhvervelse af udenlandsk videnskabelig litteratur må øges, og oprettelsen af videnskabelige forskningsinstitutioner fremmes.

Adgangen til den højere undervisning må lettes for børnene fra de mindre-bemidlede hjem, så enhver ung, der har vist evner og flid, i studietiden kan opnå billige og forsvarlige kost- og boligforhold. Kollegie-, legat- og studielånsordningen må stærkt udvides.

Skoleloven af 1937 må gennemføres overalt i landet, så snart de økonomiske og bygningsmæssige forhold gør det muligt. Melleskolens stilling må tages op til overvejelse, og der må skabes større lighed i adgangen til eksamensskoleuddannelse for børn fra de forskellige egne og de forskellige befolkningsgrupper.

UNGDOMSARBEJDET

Efter ordningen af folkehøjskolens økonomiske grundlag ved loven af 1942 er der åbnet nye muligheder for ungdommens uddannelse og udvikling. Disse muligheder må udnyttes. Tidens krav om større faglig dygtighed må imødekommes, samtidig med at ungdommen gennem skoleophold bringes i nøje forbindelse med dansk åndsliv og kulturliv.

Udnyttelsen af ungdommens fritid er et stedse vigtigere spørgsmål. I samarbejde med det frie oplysningsarbejde og foreningsliv bør staten medvirke til, at der skabes bedre ydre rammer om arbejdet gennem rejsningen af fritidshjem samt ungdoms- og forsamlingsgårde, der kan være af værdi for det frie, folkelige ungdomsarbejde.

Den sunde idræt bør ses som et led i ungdommens fysiske og folkelige opdragelse, og staten bør yde fornøden støtte dertil. Ungdommens uddannelse må overalt tilrettelægges med det mål for øje at styrke pligtfølelse og arbejdsvilje.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk